

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Амеліна Наталія Костянтинівна

УДК 330.322:656.071.8

**ОЦІНЮВАННЯ ТА ЗНИЖЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РИЗИКІВ
ПІДПРИЄМСТВ АВТОСЕРВІСУ**

08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Київ – 2021

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі економіки Національного транспортного університету Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: кандидат економічних наук, професор
Козак Людмила Степанівна,
Національний транспортний університет
Міністерства освіти і науки України,
завідувач кафедри економіки.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Вітлінський Вальдемар Володимирович,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»
Міністерства освіти і науки України,
професор кафедри математичного моделювання та
статистики.

кандидат економічних наук, доцент
Ремига Юлія Сергіївна,
Міжнародний європейський університет,
Навчально-науковий інститут
«Європейська школа бізнесу»,
завідувач кафедри менеджменту та економіки.

Захист відбудеться «21» вересня 2021 року о 12⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.059.04 у Національному транспортному університеті Міністерства освіти і науки України за адресою: 01010, м. Київ, вул. М.Омелянвича-Павленка, 1, зала засідань (ауд. 333).

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці Національного транспортного університету за адресою: 01103, м. Київ, вул. Бойчука, 42.

Автореферат розіслано «20» серпня 2021 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради,
кандидат економічних наук, доцент

Л.М. Волинець

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Ризик є невід'ємним атрибутом ринкових економічних відносин, за своєю суттю він є платою за економічну свободу, яку мають суб'єкти господарювання. Діяльність підприємств автосервісу пов'язана з сучасними технологіями, що характеризуються унікальними можливостями та впливають не лише на ефективність, а також на альтернативи використання економічних ресурсів названих підприємств. Більшість рішень відносно ефективної організації й управління підприємствами автосервісу приймаються в умовах жорсткої конкуренції та невизначеності, яку потрібно подолати, щоб скоротити рівень втрат, спричинених різними видами ризиків. Аналіз проблематики економічних досліджень та діяльності транспортного комплексу України переконливо свідчить, що врахування невизначеності, конфліктності, прогнози втрачених можливостей, вплив непередбачених факторів та породженого ними ризику є однією з фундацій розвитку економіки. Максимальний вплив ризиків спостерігається в умовах інвестиційних процесів, створюючи та залишаючи великий ступінь ризиковості для підприємств автосервісу в процесі залучення та використання інвестицій.

Водночас наявні наукові розробки з питання інвестиційного ризику дають недостатнє уявлення про природу та сутність цього поняття, що ускладнює механізм управління не лише інвестиційним продуктом, але й інвестиційною діяльністю в цілому. Різноманітність підходів вносить певну неоднозначність у визначенні основоположних принципів відносно оцінювання та управління ризиками і це актуалізувало низку питань щодо: аналізу та систематизації існуючих наукових розробок, дослідження та обґрунтування категорії «інвестиційний ризик», оцінювання ефективності управління зниженням ризиків підприємств автосервісу, як результативного інструментарію у розподілі та контролі інвестиційних потоків, адже під дією низки чинників останні роки стабільно погіршується ефективність механізмів залучення інвестицій підприємствами транспортної інфраструктури України.

Значний внесок та різноманітність підходів до вирішення досліджуваної проблеми було зроблено такими українськими та зарубіжними авторами, як М.І. Баканов, Я.Я. Благодир, З. Боді, В.П. Буянов, Т.Г. Васильців, В.В. Вітлінський, Г.Т. Великоіваненко, О.Д. Вовчак, А.П. Вожжов, Т.А. Воркут, В.В. Галасюк, В.М. Гранатуров, І.М. Дугін, М.О. Змієнко, В.А. Кажан, А. Кейна, Ф. Кенэ, К.А. Кірсанов, О.В. Люта, Л.М. Михайлов, І.П. Мойсеєнко, Дж.П. Морган, Г. Марковіца, В.А. Москвін, Дж. Нейман, Ф. Найт, А.А. Пересада, Н.Г. Пігуль, С.К. Ревенчук, Н.Й. Ревенчук, О.Л. Устенко, В.Г. Федоренко, В.А. Федоровський, Н.В. Хохлов, В.В. Черкасов, В.А. Чернов. Питанням розвитку підприємств автосервісу приділяли увагу такі науковці як М.Н. Бідняк, М.Я. Городецький, О.М. Ложачевська, О.Д. Марков, В.В. Червякова.

Аналіз наукових праць зарубіжних та українських науковців дав змогу чітко структурувати різноманітні аспекти виникнення інвестиційного ризику, визначити

його генезис та виявити передумови виявлення негативних наслідків та шляхів попередження та зниження наслідків ризику. Виділення політичних, економічних та суспільних факторів допоможуть визначити загальну картину проблеми взаємодії та протиріччя систем виявлення та врахування ризику в діяльності підприємств.

Зв'язок роботи із науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконувалась згідно з планом наукових робіт Національного транспортного університету за темами: «Ринкові відносини і підприємництво» (номер державної реєстрації 0112U008411, 2011-2015 рр.) – у межах якої автором досліджено проблеми інвестування сфери автосервісу, основні напрями фінансування та управління інвестиційною діяльністю підприємств автосервісу; «Економічний розвиток і підприємництво в Україні» (номер державної реєстрації 0117U000126, 2016-2020 рр.) – у межах якої автором досліджено фактори впливу на залучення інвестицій, розглянуто питання оцінювання ризику в діяльності підприємств, а також управління інвестиційними ризиками із застосуванням інформаційних систем та баз даних.

Метою дисертаційної роботи є поглиблення теоретичних основ та розробка методичних і практичних рекомендацій щодо виявлення, оцінювання та зниження ступеня інвестиційних ризиків підприємств автосервісу для забезпечення їх стійкого розвитку.

Відповідно до поставленої мети дослідження у роботі визначено та вирішено такі **завдання**:

- узагальнити теоретичні аспекти щодо визначення сутності понять «ризик» та «інвестиційний ризик»;
- сформулювати інструментарій аналізу та оцінювання інвестиційних ризиків підприємств автосервісу;
- узагальнити теоретико-прикладні аспекти та обґрунтувати концептуальні положення оцінювання розвитку підприємств автосервісу;
- виявити тенденції розвитку підприємств автосервісу та виділити чинники впливу на процес залучення інвестицій;
- встановити основні фактори зовнішнього та внутрішнього впливу на виникнення інвестиційних ризиків підприємств автосервісу та систематизувати їх;
- розробити науково-методичний підхід до оцінювання та зниження інвестиційних ризиків підприємств автосервісу;
- систематизувати джерела невизначеності та попереджувальні заходи при виникненні ризиків в ході залучення інвестицій.

Об'єктом дослідження є процеси оцінювання та зниження інвестиційних ризиків підприємств автосервісу.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, науково-методичних та практичних засад виявлення, оцінювання та зниження ступеня інвестиційних ризиків підприємств автосервісу.

Методи дослідження. У науковому дослідженні використано системний підхід до аналізу існуючих методів оцінювання економічних ризиків, що дозволило удосконалити засади оцінювання ризиків, проаналізувати фактори впливу та шляхи попередження виникнення ризиків. В аналізі інформації використано методи систематизації та логічного узагальнення. Теоретичною основою є наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, нормативні та правові документи, монографії, періодичні вітчизняні та іноземні видання за даною тематикою.

У розробці науково-методичних положень та організаційно-економічних підходів до оцінювання інвестиційних ризиків на підприємствах автосервісу використано загальнонаукові методи: діалектичний, аналізу та синтезу, абстрактно-логічний, історико-еволюційний (при вивченні досвіду та здійсненні наукових узагальнень, систематизації методів оцінювання інвестиційних ризиків на підприємствах, класифікації); порівняльного та структурно-логічного аналізу (при дослідженні існуючих теоретико-методологічних підходів до оцінювання інвестиційних ризиків для підприємств), розрахунковий, економіко-статистичний, порівняння (для діагностики сучасного стану підприємств автосервісу); аналізу, синтезу та економіко-математичного моделювання (при розробці математичної моделі залежності витрат від впровадження запропонованої методики), анкетування, (для апробації запропонованих у дисертації теоретичних і методичних положень та визначення їх ефективності для перспектив подальшого розвитку та підвищення ефективності роботи підприємств автосервісу).

Інформаційною базою для проведення дослідження стали законодавчі та нормативно-правові документи органів державної влади у сфері регулювання послуг, результати наукових праць українських та зарубіжних вчених, матеріали науково-практичних конференцій, які опубліковані у відкритих джерелах, а також публічна офіційна статистична інформація. Математичні розрахунки виконувалися за допомогою комп'ютерних програм Microsoft Excel та Statistica.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у теоретичному обґрунтуванні та удосконаленні науково-методичних підходів та практичних рекомендацій щодо оцінювання та зниження ризиків при залученні інвестицій в діяльність підприємств автосервісу.

Основні результати, які характеризують новизну дослідження й особистий внесок автора, полягають у наступному:

удосконалено:

- науково-методичний підхід щодо оцінювання та зниження інвестиційних ризиків на основі дев'яти послідовних етапів, що забезпечують багатоаспектне оцінювання складових ризиків для підприємств автосервісу. Запропонований підхід, на відміну від існуючих, передбачає побудову рейтингу правдоподібності з використанням імпаکتного аналізу закономірностей виникнення ризику та дає можливість чіткого визначення всіх наявних, в тому числі загрозливих видів, на основі матриці ідентифікації рівня ризиків та розробленої відповідної шкали;

- систематизацію факторів зовнішнього та внутрішнього впливу на виникнення інвестиційних ризиків підприємств, яка, на відміну від існуючих, включає фактори, які характерні сфері автосервісу із визначеною структуризацією основних факторів, для подолання можливих невизначеностей в діяльності підприємств автосервісу;

- концептуальну модель оцінювання привабливості підприємств автосервісу для потенційного інвестора, що охоплює різні напрями діяльності підприємства та, на відміну від існуючих моделей, включає фактори «Позиціонування» («POSITIONING») та «Люди» («PEOPLE»), які дозволяють оцінити рівень просування підприємства на ринку автосервісних послуг та особливості співпраці підприємства автосервісу зі споживачами і постачальниками;

дістали подальшого розвитку:

- трактування дефініції «інвестиційний ризик», який, на відміну від існуючих, розглядається як неминуча детермінанта інвестиційної діяльності підприємств, що необхідно враховувати у прийнятті рішень в умовах невизначеності у розвитку та досягненні бажаного рівня успіху інвестиційного проекту;

- інструментарій аналізу та оцінювання ризиків шляхом включення методу емпатії, який містить фактори терпимість та сприйняття ризику, що надає можливість використовувати не лише економічні критерії оцінювання та аналізу, а й комбінацію суб'єктивних та об'єктивних когнітивних оцінок інвестора;

- таксономія джерел невизначеності та попереджувальних заходів при виникненні інвестиційних ризиків в діяльності, яка відрізняється від існуючих тим, що ґрунтується не лише на наявних фінансових та статистичних даних, а передбачає також врахування невизначеності та похибок, що можуть бути спричинені людським фактором у процесі збору, обробки та підготовки статистичної звітності.

- система чинників впливу на процес залучення інвестицій, яка, на відміну від існуючих, містить інформаційний та цифровий чинники, що дозволяє врахувати вплив сучасних цифрових технологій на діяльність підприємств автосервісу та проявляється в швидкій адаптації напрямів комунікації підприємства зі споживачами послуг.

Практичне значення отриманих результатів полягає в доведенні основних положень дисертаційної роботи до методично-практичного рівня, впровадження викладених у дисертації положень, висновків та рекомендацій щодо оцінювання і зниження інвестиційних ризиків діяльності підприємств автосервісу. Наукові результати дисертаційної роботи знайшли своє практичне застосування в діяльності ТОВ «ДУНКАН МОТОРС» (довідка від 31.03.2021 № 45/1), ТОВ «АРМА МОТОРС» (довідка від 02.04.2021 №37), ТОВ «РІОЛ-АВТО» (довідка від 21.04.2021 № 04/45), ТОВ «АВТОБЕРЕГ» (акт впровадження від 19.05.2021 №194).

Теоретичні та практичні результати дисертаційної роботи впроваджено в навчальний процес Національного транспортного університету при підготовці та викладанні дисциплін «Економіка і організація інвестиційної та інноваційної

діяльності», «Економіка та організація діяльності фірми», «Обґрунтування та експертиза бізнес-проектів» та «Розвиток підприємств та управління змінами» (акт впровадження від 02.09.2020 №1247/1).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійно виконаною науковою роботою, у якій представлено авторський підхід і особисто одержані теоретичні та практичні результати щодо оцінювання та зниження інвестиційних ризиків підприємствами автосервісу.

З наукових робіт, опублікованих у співавторстві, використано лише напрацювання здобувача, які виносяться на захист. Наукові положення, висновки та рекомендації, що виносяться на захист, є авторським здобутком.

Апробація результатів дисертації. Основні положення дисертації були викладені в наукових статтях і матеріалах науково-практичних конференцій.

Результати роботи були представлені та отримали схвалення на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях і семінарах: Міжнародна науково-практична конференція «Економічний розвиток держави та регіонів в умовах трансформаційних змін» (м. Дніпропетровськ, 2014); III Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Антикризове управління економікою України: нові виклики» (Київ, КНЕУ, 2015); I Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Інноваційні рішення в сучасній науці, освіті та практиці» (Київ, 2020); Міжнародна наукова конференція «Підприємництво в умовах кризи COVID-19 - урок на майбутнє». (Київ, 2021); на LXIII - LXXVII наукових конференціях професорсько-викладацького складу, аспірантів, студентів та співробітників відокремлених структурних підрозділів Національного транспортного університету (Київ, 2007 – 2021 рр.).

Публікації. Основні результати дослідження опубліковано у 27 наукових працях, у тому числі: 12 статей (в т.ч. 9 – у наукових фахових виданнях України, 3 – у науково-практичних виданнях інших держав (Білорусь, Болгарія, Німеччина), з яких 7 одноосібних, а також 15 публікації апробаційного характеру. Загальний обсяг наукових праць 7,5 друк. арк., з яких 5,1 друк. арк. належать особисто автору.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Повний обсяг дисертації становить 234 сторінок друкованого тексту, з них 182 сторінки основного тексту. Дисертаційна робота містить 38 рисунків (з них 5 на окремих сторінках) і 28 таблиць (з них 5 на окремих сторінках). Список використаних джерел налічує 191 найменування, розміщений на 20 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертаційної роботи, сформульовано мету й завдання, об'єкт та предмет дослідження, висвітлено наукову новизну й практичну цінність отриманих результатів, надано інформацію щодо особистого внеску здобувача та апробацію результатів, наведено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

У першому розділі «**Теоретичні основи оцінювання інвестиційних ризиків**» узагальнено існуючі підходи до визначення поняття ризику, проаналізовано різноманітні аспекти інвестиційного ризику та засади оцінювання інвестиційних ризиків на підприємстві.

Узагальнення підходів до визначення сутності категорії «ризик» дозволило сформулювати авторський підхід, що розглядає інвестиційний ризик як неминучу детермінанту інвестиційної діяльності підприємств, що необхідно враховувати при прийнятті рішень в умовах невизначеності у розвитку та досягненні бажаного рівня успіху інвестиційного проекту. Виявлена під час проведеного дослідження інвестиційних ризиків велика різноманітність трактувань пояснюється, в першу чергу, самою специфікою походження ризиків та всебічною вагомістю. Крім того, більшість існуючих підходів до трактування ризику орієнтуються на діяльність промислових підприємств, що унеможлиблює їх застосування до автосервісних підприємств у зв'язку з відмінностями у специфіці їх діяльності.

На основі проведеного дослідження систематизовано та сформовано основну типологію та структуровані головні види інвестиційних ризиків. Запропонована класифікація, яка забезпечує формування комплексної системи накопичення інформації щодо ймовірності настання та джерел виникнення ризиків, а також обґрунтовує перманентність їх впливу на результати функціонування підприємства. Дослідження «сприйняття ризику» як двох окремих складових: «сприйняття ризику» та «сприйняття можливості ризику» при визначенні профілю ризику, що має позитивні та негативні наслідки для розвитку підприємства та містить конкретні пропозиції й перспективи від залучення інвестицій, надало можливість розробити узагальнену візуалізацію концепцій сприйняття ризику. Оцінювання ризику та складання карти відповідності сприяє активізації залучення інвестицій, дозволяє визначитись в економічній ситуації або виявити особливі можливості ризикового інвестування.

Дослідження існуючих методів оцінювання та аналізу дозволило сформулювати авторський підхід до оцінювання інвестиційних ризиків, запропонувавши інструментарій, який включає метод емпатії, що дозволяє використовувати комбінацію суб'єктивних та об'єктивних когнітивних оцінок. Сутність запропонованого методу полягає у розробці, оцінюванні та побудові профілю ризику, який включає в себе наступні фактори: привабливість, сприйняття, оцінку

потенціалу, розмір та терпимість до ризику, а також толерантність до втрат. Сукупність понять, що застосовуються, є досить новою й досі не прописана у процедурах і правилах оцінювання ризиків та не застосовувалась стосовно інвестиційних ризиків.

У другому розділі «**Науково-методичні засади оцінювання інвестиційних ризиків в діяльності підприємств автосервісу**» узагальнено основні тенденції розвитку підприємств автосервісу України, проведено диференціацію типів існуючих підприємств автосервісу. Розроблено багатоетапний комплекс регулярних процедур виявлення факторів впливу на виникнення інвестиційних ризиків та методичний підхід до оцінювання та зниження інвестиційних ризиків підприємств автосервісу.

Пошук залучення інвестицій – основний шлях суттєвого подолання кризових процесів і створення умов для стійкого економічного зростання підприємств автосервісу в майбутньому. Водночас проведення оцінювання існуючих та зниження можливих ризиків, що виникають у ході залучення інвестицій, є важливим напрямом вирішення цього питання. Запропонована концепція «6P's» оцінювання привабливості підприємств автосервісу як для інвестора, так і для клієнта, що дозволяє охопити різні напрями роботи підприємств з урахуванням специфіки сфери автосервісу та є основою для формування стратегії залучення інвестицій в розвиток підприємств автосервісу наведена на рисунку 1.

Рисунок 1 – Концепція «6P's» оцінювання привабливості підприємств автосервісу

На основі дослідження умов функціонування підприємств автосервісу, аналізу зовнішнього середовища встановлені основні фактори зовнішнього та внутрішнього

впливу на виникнення інвестиційних ризиків підприємств, проведена їх систематизація. Запропонований багатоетапний комплекс регулярних процедур опитування, оцінювання та нормування дозволив розробити базовий перелік факторів впливу на виникнення інвестиційних ризиків, що властиві підприємствам автосервісу. Кожному із факторів присвоєно ідентифікатор для спрощення у подальшому проведення процедури оцінювання. Встановлено, що на сучасному етапі основні інвестиційні ризики для підприємств автосервісу пов'язані з проблемами залучення інвесторів, на основі цього запропоновано загальний механізм активізації залучення інвестиційних коштів, з урахуванням послідовності виявлення найбільш слабких сторін при здійсненні інвестування у розвиток підприємств автосервісу, хоча, навіть почавши активне інвестування сьогодні, можна очікувати суттєве зростання в сфері автосервісу не раніше, ніж через 2-3 роки.

Підприємства автосервісу мають низку особливостей, характер яких визначає джерела фінансування, вибір напрямів для розвитку та інвестування, а також ступінь впливу інвестиційних ризиків. Формування стратегії залучення інвестицій в розвиток підприємства автосервісу ґрунтується на сукупності взаємопов'язаних чинників, до складу яких запропоновано додати, окрім існуючих економічних, нормативно-правових та аналітичних, ще інформаційний та цифровий, які нерозривно пов'язані з інвестиційною стратегією підприємства та містять велику кількість різноманітних складових, взаємозв'язки між якими проявляється в проникненні цифрових технологій у діяльність підприємств та інтенсивністю запровадження і застосування нових цифрових технологій, як у сферу надання послуг, комунікації з клієнтами, так і у обробку даних, обчислення показників діяльності та підготовку фінансової звітності.

На основі систематизації та узагальнення наукових досліджень розроблено науково-методичний підхід до оцінювання та зниження інвестиційних ризиків підприємств автосервісу, що забезпечує багатоаспектне їх оцінювання (рис. 2).

Процедура проведення оцінювання інвестиційних ризиків полягає у визначенні несприятливого впливу, викликаного наявною невизначеністю у виникненні того чи іншого виду ризику у процесі залучення інвестицій і містить проведення ряду попередніх процедур щодо виявлення впливу, оцінювання чутливості до факторів ризику та можливі напрями зниження ризиків. Методичний підхід до оцінювання ризиків, що пропонується, може бути застосований для оцінювання як поодиноких випадків ризику в ході залучення інвестицій, так і для багатьох взаємопов'язаних ризиків процесу інвестування.

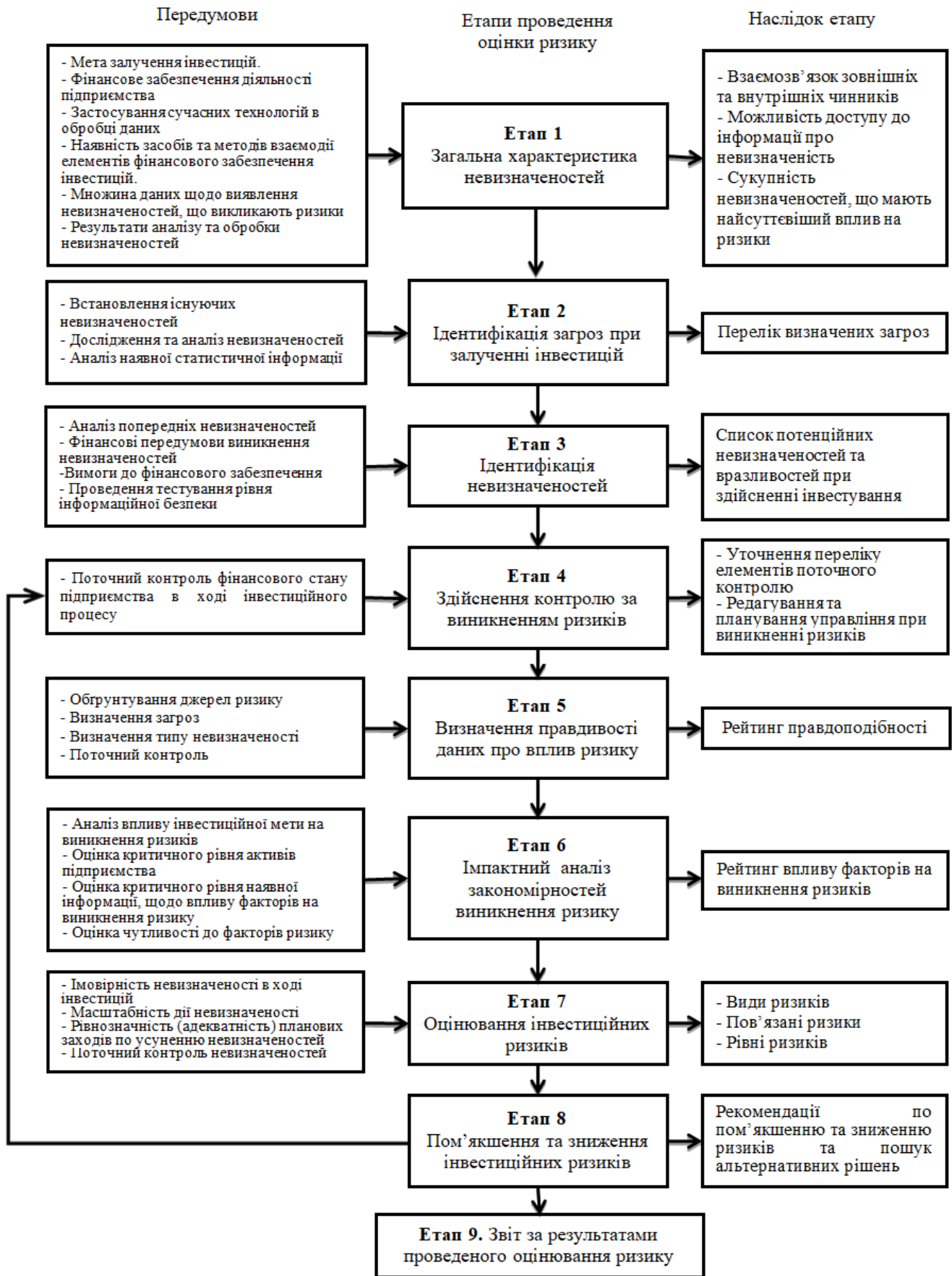

Рисунок 2 – Алгоритм оцінювання інвестиційних ризиків підприємств автосервісу

Таким чином, оцінювання інвестиційних ризиків підприємств автосервісу – це сукупність необхідних етапів управління, використання яких разом з виявленням можливого впливу зовнішнього і внутрішнього середовища, забезпечує своєчасне проведення оцінювання реалізації процесів залучення інвестицій, спрямованих на формування нових можливостей з підтримки конкурентоздатності підприємства і забезпечення реалізації відповідних заходів з урахуванням його стратегічних цілей.

У третьому розділі «Зниження інвестиційних ризиків в діяльності підприємств автосервісу» представлено методичні рекомендації щодо ідентифікації, оцінювання та зниження інвестиційних ризиків підприємств автосервісу в процесі залучення інвестицій у їх розвиток. Для підвищення ефективності зниження інвестиційних ризиків запропоновано розподілити процес інтеграції в систему управління підприємством на декілька етапів: початковий, ініціювання напрямів зниження ризиків, розробка методів зниження ризику, впровадження методичного підходу зниження ризику в діяльність підприємства, підтримання обраної стратегії щодо зниження ризиків. Розрахунок імовірності настання ризику та визначення значущості основних груп зовнішніх та внутрішніх факторів впливу на виникнення інвестиційних ризиків підприємство автосервісу здійснює після формування переліку найбільш суттєвих факторів з одночасним проведенням оцінювання ймовірності появи ризиків за рівнями виникнення.

Виявлення та обґрунтування невизначеностей у процесі залучення інвестицій є суттєвим фактором у попередженні виникнення інвестиційних ризиків. Проведені дослідження дозволили встановити значний вплив на їх появу так званого «людського фактору» та надали можливість сформулювати перелік невизначеностей та похибок, алгоритм розрахунку та можливі попереджувальні заходи щодо зниження ступеня ризиків у процесі здійснення процедури інвестування (табл. 1).

Таблиця 1 – Таксономія джерел невизначеностей та попереджувальні заходи

Джерело невизначеності та загроз при залученні інвестицій	Обґрунтування виникнення та наслідки	Алгоритм розрахунку	Можливі попереджувальні дії
1	2	3	4
Інсайдери, а саме малодосвідчені, незадоволені, недбалі, непорядні співробітники	Підвищена цікавість працівника, ненавмисні похибки введення даних при обробці інформації, помилки розрахунків, порушення правил роботи з документацією, продаж особистих даних клієнтів, несанкціонований доступ до системи підприємства	$\bar{I} = \sum_{i=1}^n (if) \div n$	Забезпечення надійності персоналу підприємства. Працівники повинні бути попереджені про те, що інформація про підприємство повинна бути конфіденційною та захищеною. Методи, що використовуються для отримання доступу до конфіденційних даних, повинні бути вчасно виявлені та нейтралізовані.

продовження таблиці 1

1	2	3	4
Комп'ютерний вірус	Знищення інформації, розкриття конфіденційної інформації, несанкціонована зміна даних	$k = \sum_{i=1}^n (kf) \div n$	Забезпечення захищеності комп'ютерної мережі підприємства, наявність якісних програм-антивірусів
Посягання на комерційну таємницю підприємства	Імовірність виникнення конкурентного або економічного шпіонажу щодо структури цін на послуги та бази наявних клієнтів, крадіжка інформації чи проникнення до системи підприємства	$L = \sum_{i=1}^n (lf) \div n$	Визначення чутливої інформації про економічну, фінансову та маркетингову діяльність підприємства, розвиток процесу залучення інвестицій та ідентифікація отриманої інформації як «вразлива»
Інформація про діяльність підприємства з відкритим доступом	Доступ до ділової інформації підприємства фінансових звітів та прогнозів, банківських рахунків, умов контрактів і договорів з клієнтами, найближчих інвестиційних та перспективних планів підприємства, умов надання послуг, кодів доступу до інформаційних мереж	$FI = \sum_{i=1}^n ((if) f) \div n$	Аналіз і оновлення своєї політики та заходів щодо економічної безпеки на підприємстві; формування відповідних гарантій, як процедурно, так і технологічно, щоб не допустити спроби використання чутливостей для отримання доступу до конфіденційних даних підприємства третіми особами.

Умовні позначення формул таблиці: $\sum_{i=1}^n (if)$, $\sum_{i=1}^n (kf)$, $\sum_{i=1}^n (lf)$, $\sum_{i=1}^n ((if) f)$ – сума добутків усіх даних на відповідні їм у вибірці частоти виникнення; n – кількість випадків виникнення невизначеностей у вибірці.

Враховуючи неможливість усунення та недопущення всіх виявлених ризиків, пріоритет потрібно надавати тим невизначеностям та ризикам, які можуть призвести до найбільшого рівня втрат або перешкодити залученню інвестицій. Крім того, мета автосервісного підприємства щодо залучення інвестицій є унікальною у кожного підприємства, тому напрями зниження ризику та методи, що використовуються, можуть відрізнитись. Підхід полягає в використанні відповідних технологій оцінювання та виборі відповідного варіанту мінімізації інвестиційних ризиків. Як показали проведені дослідження, взаємозв'язок та вплив факторів на оцінювання ймовірності виникнення ризику досить різноманітний. Оцінювання інвестиційних ризиків залежить від правдивості наданих даних на етапі створення інвестиційного проекту, від методів стримування ризику, що застосовуються підприємством автосервісу, від точності вивірення даних та можливостей виявлення ризику. Це дозволило розробити алгоритм виявлення потенційно небезпечних видів ризику (рис. 3), який сформульовано в емпіричних правилах, що можуть бути використані для зниження та запобігання виникнення ризику під час залучення інвестицій.

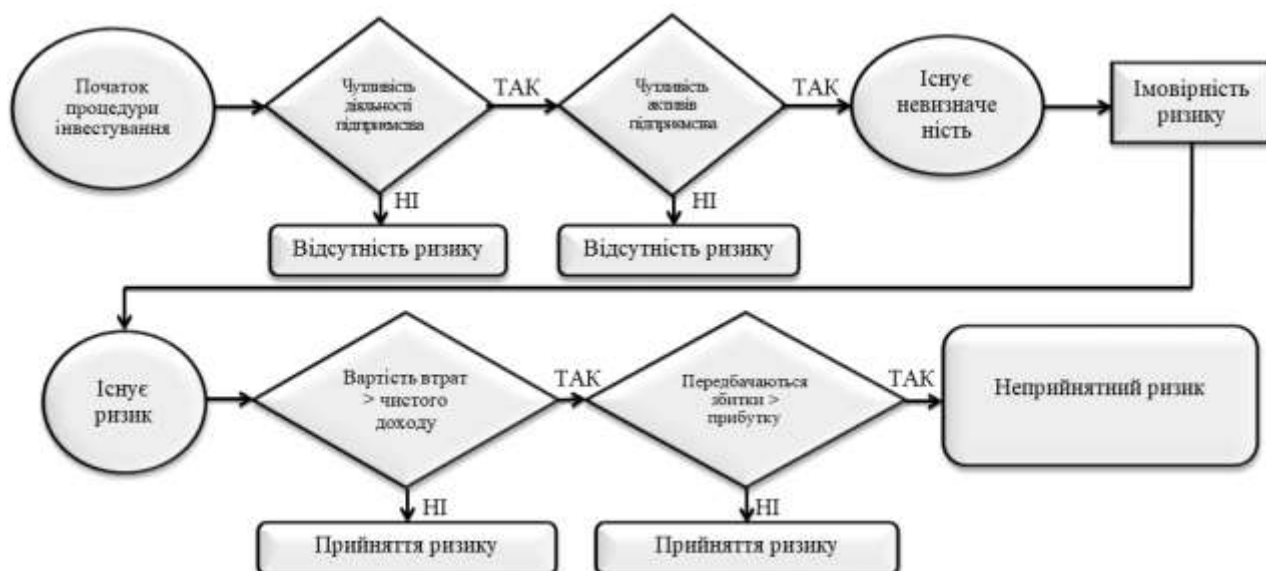

Рисунок 3 – Алгоритм виявлення потенційно небезпечних видів ризиків

У ході проведення оцінювання ймовірності виникнення інвестиційних ризиків було розглянуто вплив зовнішніх та внутрішніх факторів та проведено розрахунки ймовірності настання основних груп зовнішніх та внутрішніх факторів впливу на виникнення ризиків, з урахуванням коефіцієнта значущості, що розрахований за формулою:

$$K_3 = \sum_{i=1}^n P\Phi_i \times I_i \times A \quad (1)$$

де K_3 – коефіцієнт значущості ризику; I_i – ймовірність i -го фактору ризику, $P\Phi_i$ – значення i -го фактору ризику для конкретного підприємства, A – актуальність настання ризику, n – кількість факторів.

Під час проведення розрахунків за визначеними зовнішніми та внутрішніми факторами впливу на виникнення інвестиційних ризиків, розраховано загальний ступінь ризику, який властивий підприємствам автосервісу (табл. 2).

Таблиця 2 – Оцінювання ймовірності виникнення інвестиційних ризиків за рівнями виникнення на підприємстві ТОВ «АВТОБЕРЕГ»

1. Зовнішні ризики					
Фактори ризику		Оцінка	Рейтинг	Значущість	Зважена оцінка
1	ЗФ _{1.1.0.01}	0,51	0,65	0,62	0,3162
...
6	ЗФ _{1.2.0.01}	0,33	0,43	0,35	0,1155
...
12	ЗФ _{1.2.0.07}	0,38	0,85	0,78	0,2964
Зовнішні ризики у сфері автосервісних послуг				$p_1 = 0,38938$	
2. Внутрішні ризики					
Фактори ризику		Оцінка	Рейтинг	Значущість	Зважена оцінка
1	ВФ _{2.1.1.01}	0,36	0,12	0,21	0,0756
...
5	ВФ _{2.1.2.01}	0,37	0,13	0,24	0,0888
...
20	ВФ _{2.3.0.06}	0,77	0,57	0,87	0,6699
Внутрішні ризики на підприємстві автосервісу				$p_2 = 0,90157$	
Ризик				$R = 0,9398$	

Проведені обчислення ймовірності, що враховує зміну потреб в послугах підприємств автосервісу, дає можливість спрогнозувати необхідність в залученні інвестицій у розвиток підприємства, а також оцінити ймовірності появи варіантів розвитку подій.

Результати впровадження заходів запобігання ризику для підприємств автосервісу дали змогу оцінити ймовірності негативного впливу факторів на виникнення інвестиційних ризиків (рис. 4).

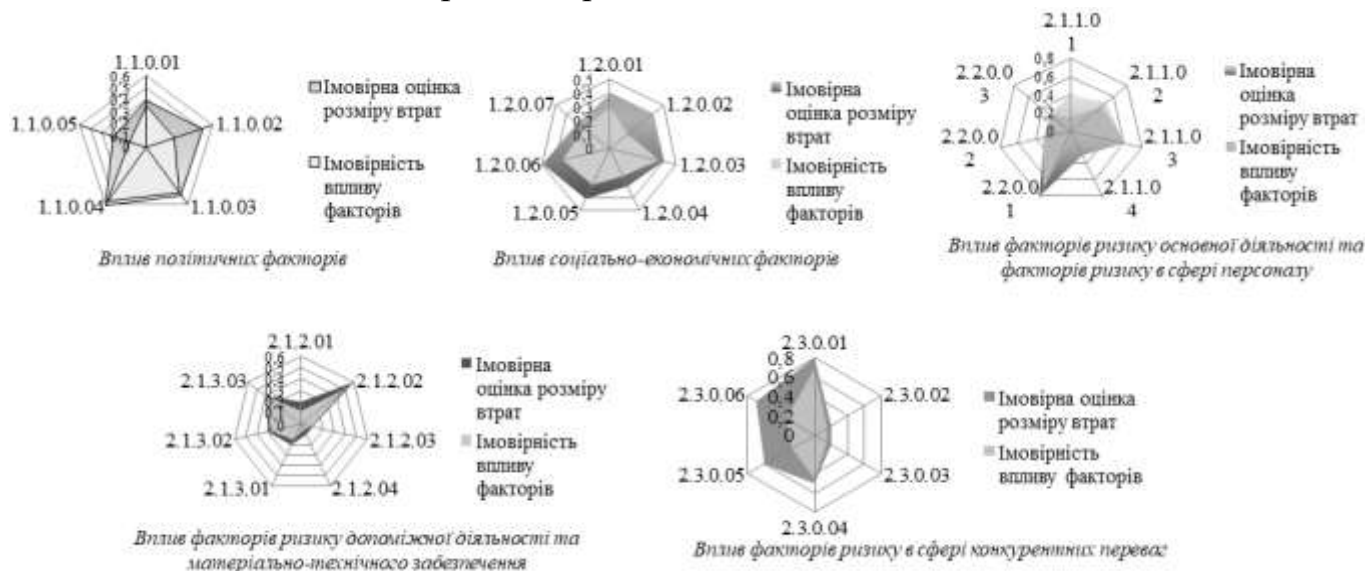

Рисунок 4 – Графічна інтерпретація оцінювання негативного впливу факторів на виникнення інвестиційних ризиків для підприємств автосервісу.

Отримані результати дозволяють керівництву підприємства приймати рішення стосовно обраного напрямку розвитку підприємства автосервісу більш обґрунтовано, враховуючи ймовірність змін попиту на послуги. Ґрунтуючись на проведену експертному оцінюванні потенційних невизначеностей з боку зовнішнього та внутрішнього середовищ, визначено пріоритетні стратегічні напрями для залучення інвестицій в розвиток діяльності підприємств автосервісу, до яких слід віднести розробку нових видів послуг та орієнтацію на нові сегменти ринку, зокрема, такі як обслуговування електроавтомобілів та автомобілів з двигунами, оснащеними гібридною установкою. Водночас ступінь досягнення стратегічних цілей у розвитку діяльності підприємства визначається рівнем впливу на них факторів ризику на різних етапах залучення інвестицій.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано авторський підхід до розв'язання наукового завдання щодо оцінювання та зниження ступеня інвестиційних ризиків підприємств автосервісу для забезпечення їх стійкого розвитку. Основні науково-практичні результати полягають у наступному:

1. За результатами узагальнення фундаментальних засад та теоретичних положень сформульовано авторське визначення категорії «інвестиційний ризик», який розглядається як неминуча детермінанта інвестиційної діяльності підприємств, що необхідно враховувати при прийнятті рішень в умовах невизначеності у розвитку та досягненні бажаного рівня успіху інвестиційного проекту.

2. Систематизовано та наведено порівняльну характеристику методів оцінювання та аналізу ризиків, які застосовуються у сучасній економічній практиці здійснення інвестиційної діяльності. Вдосконалено інструментарій аналізу та оцінювання ризиків шляхом включення методу емпатії, що надає можливість використовувати не лише економічні критерії оцінювання та аналізу, а й комбінацію суб'єктивних та об'єктивних когнітивних оцінок інвестора. Він відображає взаємозв'язок наступних факторів: терпимість до ризику інвестора та готовність підприємства йти на певний ризик; оцінювання потенціалу ризику; обсяг ризику; толерантність до втрат; сприйняття ризику та наявні переваги ризику, при яких інвестор використовує комбінацію суб'єктивних та об'єктивних когнітивних оцінок, створюючи таким чином власні переваги по відношенню до ризику.

3. На основі аналізу та узагальнення можливостей залучення інвестицій, авторкою сформовано та запропоновано концептуальну модель оцінювання привабливості підприємств автосервісу для потенційного інвестора, що відображає взаємозв'язок різноманітних факторів впливу на привабливість підприємств і містить фактори «Позиціонування (POSITIONING)» та «Люди (PEOPLE)», які дозволяють оцінити рівень просування компанії на ринку автосервісних послуг та особливості співпраці підприємства автосервісу зі споживачами і постачальниками.

4. У результаті дослідження діяльності підприємств автосервісу сформована система чинників впливу на процес залучення інвестицій, яка містить інформаційний та цифровий чинники, що дозволяє врахувати вплив сучасних цифрових технологій на діяльність підприємств. Систематизовані основні джерела фінансування інвестицій підприємств автосервісу. Сучасним джерелом фінансування, що тільки розвивається у сфері інвестування, на сьогодні є інвестування «бізнес-ангелів», до яких відносять три категорії інвесторів: менеджери венчурних інвестиційних фондів, успішних підприємців, що шукають додаткові джерела прибутків та топ-менеджери великих корпорацій.

5. Систематизована та сформована система факторів зовнішнього та внутрішнього впливу на виникнення інвестиційних ризиків підприємств автосервісу з урахуванням специфіки їх діяльності. Запропоновані методичні підходи до активізації залучення інвестиційних коштів у розвиток підприємств автосервісу.

6. Запропоновано науково-методичний підхід щодо оцінювання та зниження інвестиційних ризиків, в основі якого дев'ять послідовних етапів, що забезпечують багатоаспектне оцінювання складових ризиків для всіх учасників інвестиційного проекту. Запропонований підхід передбачає побудову рейтингу правдоподібності з використанням імпаکتного аналізу закономірностей виникнення ризику та

додатково дає можливість чіткої ідентифікації всіх наявних та неприйнятних видів ризиків для розробки рекомендації щодо їх зниження.

7. Для зниження ризиків при виявленні та обґрунтуванні невизначеностей в процесі залучення інвестицій розроблено алгоритм розрахунку оцінки ризиків та подано основні джерела невизначеностей та загроз з обґрунтуванням виникнення і можливими наслідками, які враховують вплив на виникнення ризиків так званого «людського фактору», а саме: можливі недоліки в обробці наявних фінансових та статистичних даних, випадки недотримання процедур розрахунків з боку персоналу, неточності в зборі статистичної інформації. Систематизовано види невизначеностей, джерела виникнення невизначеностей та попереджувальні заходи, що необхідні підприємству для їх подолання.

Апробація запропонованих положень підтвердила достовірність результатів дослідження, практичне використання яких дозволить підприємствам автосервісу налагодити систему контролю та зниження інвестиційних ризиків і підвищити рівень обґрунтованості рішень при залученні інвестицій.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у виданнях іноземних держав

1. Amelina N.K. Investment risk as a factor of innovation. *International periodic scientific journal. «Modern scientific researches»*, №1, Part 2. Yolnat PE, Minsk, Belarus, 2020. P. 40-43.

2. Amelina N.K. Risks and prospects of investing in car service companies. *International periodic scientific journal. «SworldJournal»*. Issue №6. Bulgaria, 2020. P.113-116.

3. Amelina N.K. Risk assessment as a component of investment activity of an enterprise. *International periodic scientific journal. «Modern engineering and innovative technologies»*. Issue №15. Part 5. Published by: Sergeieva&Co Karlsruhe, Germany, 2021. P. 19-22.

Статті у наукових фахових виданнях України

4. Амеліна Н.К. Значення ризику при розробленні стратегії і тактики підприємства. *Вісник Національного транспортного університету. Частина 1. Науково-технічний збірник №13*. К., 2006. С. 183-185.

5. Амеліна Н.К. Показники та умови підвищення конкурентоспроможності підприємств. *Вісник Національного транспортного університету. Частина 1. Науково-технічний збірник №17*. К., 2008. С. 341-346.

6. Амеліна Н.К. Необхідність оцінки інвестиційної привабливості підприємств. *Вісник Національного транспортного університету. Частина 1. Науково-технічний збірник №21* К., 2010. С. 206-209.

7. Амеліна Н.К. Можливості мінімізації та уникнення ризику. *Вісник Національного транспортного університету. Частина 1. Науково-технічний збірник №24*. К., 2011. С.150-153.

8. Амеліна Н.К., Заплітна Т.В., Тарануха О.М. Оцінка інвестиційних ризиків проектів. *Управління проектами, системний аналіз і логістика. Науковий журнал. №9*. К., 2012. С.325-328. (Особистий внесок автора: визначено методи оцінки ефективності інвестиційних проектів в умовах ризику і невизначеності).

9. Амеліна Н.К., Тарануха О.М. Оцінювання ризиків контрактів на перевезення вантажів. *Управління проектами, системний аналіз і логістика. Науковий журнал. Вип.10*. К., 2012. С.572-577. (Особистий внесок автора: визначено основну мету оцінки ризиків, що виникають процесі перевезення вантажів).

10. Амеліна Н.К., Тарануха О.М. Формування інвестиційної привабливості підприємств. *Вісник Національного транспортного університету. Частина 1. Науково-технічний збірник №26*. К., 2012. С.524-527. (Особистий внесок автора: визначено види інвестиційної привабливості підприємств).

11. Амеліна Н.К., Тарануха О.М. Перспективи залучення прямих іноземних інвестицій в Україну. *Вісник Національного транспортного університету. Частина 2. Серія «Економічні науки». Науково-технічний збірник №30*. К., 2014. С.3-8 (Особистий внесок автора: обґрунтовано переваги України для здійснення інвестицій в її розвиток та основні перспективи для залучення інвестицій).

12. Амеліна Н.К., Ємельянцева Д.І. Пріоритети вдосконалення інвестиційної політики в Україні. *Економіка та управління на транспорті. Науковий журнал. Випуск 2*. К., 2016. С. 9-13. (Особистий внесок автора: досліджено та встановлено пріоритетні напрями вдосконалення інвестиційної політики).

Опубліковані праці апробаційного характеру

13. Амеліна Н.К. Методи оцінки ризиків при складанні планів фінансування інвестиційного проекту. *LXIII Науково-практична конференція науково-педагогічних працівників, аспірантів, студентів та структурних підрозділів університету*. Київ, НТУ, 2007. С. 252.

14. Амеліна Н.К. Шляхи зниження інвестиційного ризику. *LXIV Науково-практична конференція науково-педагогічних працівників, аспірантів, студентів та структурних підрозділів університету*. Київ, НТУ, 2008. С. 272

15. Амеліна Н.К. Роль державного управління транспортної галузі. *LXV Науково-практична конференція науково-педагогічних працівників, аспірантів, студентів та структурних підрозділів університету*. Київ, НТУ, 2009. С. 273

16. Амеліна Н.К. Алгоритм оцінки ризику господарської діяльності і інвестиційного забезпечення. *LXVII Наукова конференція професорсько-викладацького складу, аспірантів, студентів та працівників відокремлених структурних підрозділів університету*. Київ, НТУ, 2011. С. 277.

17. Амеліна Н.К. Проблеми інвестування автотранспортної галузі України. *LXVIII Наукова конференція професорсько-викладацького складу, аспірантів, студентів та співробітників відокремлених структурних підрозділів університету*. Київ, НТУ, 2012. С.311.

18. Амеліна Н.К., Дубіцький Д.О. Оцінка інвестиційних ризиків в проектах підприємств. *LXIX Наукова конференція професорсько-викладацького складу, аспірантів, студентів та співробітників відокремлених структурних підрозділів університету*. Київ, НТУ, 2013. С. 344. (Особистий внесок автора: досліджено переваги оцінки інвестиційних ризиків).

19. Амеліна Н.К., Лутай Т.В. Аналіз управління інвестиційною діяльністю підприємства. *LXX Наукова конференція професорсько-викладацького складу, аспірантів, студентів та співробітників відокремлених структурних підрозділів університету*. Київ, НТУ. 2014. С.334. (Особистий внесок автора: проаналізовано необхідність управління інвестиційною діяльністю підприємств).

20. Амеліна Н.К. Методики оцінки та фінансування інвестиційних проектів. *Економічний розвиток держави та регіонів в умовах трансформаційних змін: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпропетровськ. 26-27 вересня 2014р.)*. Дніпропетровськ: НО «Перспектива», 2014. С.51-53.

21. Амеліна Н.К. Вплив податкової системи на залучення інвестицій в Україну. *LXXI Наукова конференція професорсько-викладацького складу, аспірантів, студентів та співробітників відокремлених структурних підрозділів університету*. Київ, НТУ. 2015. С.370-371.

22. Амеліна Н.К. Забезпечення стабільності інвестиційного процесу. Матеріали III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції: «Антикризове управління економікою України: нові виклики». Київ, КНЕУ, 2015. С.17-19.

23. Амеліна Н.К. Значення оцінки ризику при розробці методології обмеження ризику. *LXXV Наукова конференція професорсько-викладацького складу, аспірантів, студентів та співробітників відокремлених структурних підрозділів університету, присвячена 75-річчю з дня заснування університету*. Київ, НТУ, 2019. С.397.

24. Амеліна Н.К. Обмеження ризику інвестиційної діяльності галузі автосервісу. *LXXVI Наукова конференція професорсько-викладацького складу, аспірантів, студентів та співробітників відокремлених структурних підрозділів університету*. Київ, НТУ, 2020. С. 368.

25. Амеліна Н.К., Белятинська А.А. Заходи запобігання ризику для автосервісного підприємства. *Інноваційні рішення в сучасній науці, освіті та практиці: Матеріали I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (наукове видання), 17-18 листопада 2020 у 2 ч. Ч.1., Київ, НТУ, 2020. С. 80-82. (Особистий внесок автора: визначено особливості зниження ризиків для автосервісних підприємств).*

26. Амеліна Н.К. Тенденції розвитку діяльності підприємств автосервісу в сучасних економічних умовах. *Підприємництво в умовах кризи COVID-19 – урок на майбутнє: Матеріали Міжнародної наукової конференції. Секція 4. Пандемія COVID-19: криза чи нові можливості розвитку (Електронне наукове видання), 19*

березня 2021 р. Київ, НТУ, 2021. С. 61-63. URL: https://drive.google.com/file/d/1Rqmlvq3BL4DL2XWKAiwIOS_K_Pw0NevT/view.

27. Амеліна Н.К. Взаємозв'язок методів і форм фінансування інвестицій. *LXXVII наукова конференція професорсько-викладацького складу, аспірантів, студентів та співробітників відокремлених структурних підрозділів університету*. Київ, НТУ, 2021. С. 334.

АНОТАЦІЯ

Амеліна Н.К. Оцінювання та зниження інвестиційних ризиків підприємств автосервісу. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Національний транспортний університет Міністерства освіти і науки України, Київ, 2021.

Дисертаційна робота присвячена поглибленню теоретичних засад та розробці методичних і практичних рекомендацій щодо виявлення, оцінювання та зниження інвестиційних ризиків підприємств автосервісу для забезпечення їх стійкого розвитку.

Розкрито сутність інвестиційного ризику підприємства та на основі узагальнення теоретичних підходів до його визначення запропоновано авторське трактування дефініції «інвестиційний ризик». Досліджені тенденції та закономірності діяльності підприємств автосервісу та сформована система чинників впливу на процес залучення інвестицій в їх розвиток. Узагальнено науково-методичні засади щодо оцінювання ризиків та запропоновано науково-методичний підхід щодо оцінювання та зниження інвестиційних ризиків на основі дев'яти послідовних етапів, які забезпечують багатоаспектне оцінювання складових ризиків для підприємств автосервісу. Запропонований підхід передбачає етап побудови рейтингу правдоподібності виникнення ризиків із використанням імпаکتного аналізу закономірностей виникнення ризику та додатково дає можливість чіткого визначення всіх наявних, в тому числі неприйнятних, видів ризиків на основі матриці ідентифікації рівня ризиків та розробленої відповідної шкали ризиків.

Досліджено фактори внутрішнього та зовнішнього впливу на виникнення інвестиційних ризиків підприємств автосервісу, що дозволяє проводити оперативне корегування управління їх функціонуванням з урахуванням зазначених факторів. Проведений аналіз особливостей розвитку підприємств автосервісу дозволив сформулювати концептуальну модель оцінювання їх привабливості, як для потенційних інвесторів, так і для клієнтів. Запропоновано інструментарій аналізу та оцінювання ризиків з використанням методу емпатії, що надає можливість використовувати не лише економічні критерії оцінювання та аналізу, а й комбінацію суб'єктивних та об'єктивних когнітивних оцінок.

Розроблено методичні рекомендації щодо ідентифікації та оцінювання інвестиційних ризиків підприємств автосервісу та запропонована методика зниження ступеня інвестиційних ризиків при залученні інвестицій в їх розвиток.

Ключові слова: ризик, інвестиційні ризики, залучення інвестицій, підприємства автосервісу, оцінювання ризиків, методичний підхід, невизначеність, зниження ризиків.

АННОТАЦИЯ

Амелина Н.К. Оценивание и снижение инвестиционных рисков предприятий автосервиса. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности). – Национальный транспортный университет Министерства образования и науки Украины, Киев, 2021.

Диссертация посвящена углублению теоретических основ и разработке методических и практических рекомендаций по выявлению, оцениванию и снижению инвестиционных рисков предприятий автосервиса для обеспечения их устойчивого развития.

Раскрыта сущность инвестиционного риска предприятия и на основе обобщения теоретических подходов к его определению предложена авторская трактовка дефиниции «инвестиционный риск». Исследованы тенденции и закономерности деятельности предприятий автосервиса и сформирована система факторов влияния на процесс привлечения инвестиций в их развитие. Систематизированы методические основы по оцениванию рисков и предложен научно-методический подход к оцениванию и снижению инвестиционных рисков на основе девяти последовательных этапов, обеспечивающих многоаспектное оценивание составляющих рисков для предприятий автосервиса. Предложенный подход предусматривает этап построения рейтинга правдоподобия возникновения рисков, с использованием импактного анализа закономерностей возникновения риска и дополнительно дает возможность четкого определения всех имеющихся, в том числе неприемлемых видов рисков на основе матрицы идентификации уровня рисков и разработанной соответствующей шкалы рисков.

Исследованы факторы внутреннего и внешнего влияния на возникновение инвестиционных рисков предприятий автосервиса, что позволяет проводить оперативное корректирование управления деятельностью с учетом указанных факторов. Проведенный анализ особенностей развития предприятий автосервиса позволил сформировать концептуальную модель оценивания их привлекательности как для потенциальных инвесторов, так и клиентов. Предложено инструментарий анализа и оценивания рисков с использованием метода эмпатии, который дает возможность использовать не только экономические критерии оценивания и анализа, а и комбинацию субъективных и объективных когнитивных оценок.

Разработаны методические рекомендации по идентификации и оцениванию инвестиционных рисков предприятий автосервиса и сформирована методика снижения степени инвестиционных рисков при привлечении инвестиций в их развитие.

Ключевые слова: риск, инвестиционные риски, привлечение инвестиций, предприятия автосервиса, оценивание рисков, методический подход, неопределённость, снижение рисков.

ABSTRACT

Amelina N.K. Evaluation and reduction of investment risks of enterprises of car service – Manuscript.

Thesis for a candidate degree in economic sciences in specialty 08.00.04 – economics and management of enterprises (by types of economic activity). – National Transport University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Kyiv, 2021.

The dissertation is devoted to deepening theoretical principles and development of methodological and practical recommendations for the detection, assessment and reduction of investment risks of enterprises of the car service to ensure their sustainable development.

The essence of the investment risk of the enterprise and based on the generalization of theoretical approaches to its definition, the author's interpretation of the definition of investment risk is proposed. The trends and regularities of the enterprises of the car service and a formed system of factors influencing the process of attracting investments in their development are investigated. The scientific and methodological principles for assessing risks and proposed a scientific and methodological approach to evaluating and reducing investment risks based on nine consecutive stages, which provide multicast assessment of the components of risks for car service enterprises. The proposed approach involves the stage of constructing a rating of risks with the use of an impact analysis of the laws of risk and additionally gives an opportunity to clearly identify all available, including unacceptable, types of risks based on risks level matrix and an appropriate risks scale designed.

Factors of domestic and external influence on the emergence of investment risks of enterprises of the car service are investigated, which allows for operational adjustment of their functioning, taking into account these factors. The analysis of the features of the development of car service enterprises allowed to form a conceptual model for assessing their attractiveness for potential investors. The toolkit for analyzing and assessing risks using the method of empathy, which allows us to use not only economic criteria for evaluation and analysis, but also a combination of subjective and objective cognitive estimates, is proposed.

Methodical recommendations for identification and evaluation of investment risks of car service companies and proposes a method for reducing investment risks in attracting investments in their development.

Keywords: risk, investment risks, investment attraction, car service companies, risk assessment, methodical approach, uncertainty, risk reduction.